

GRMEČ ODMEV

Ko smo pred dobrima dvema mesecema na tem mestu prvič pisali o Titovem obisku, nismo pričakovali - in najbrž tudi drugi ne - da bo zadeva tako vzvalovila britansko javnost. Že takrat smo napisali, da se bo ponudila prilika za prvi udarec Titu po dolgem času. Mnogi svobodni Slovenci pa še danes zelo žalostno gledajo na vso stvar. Iz naših poročil je dovolj jasno, da državni obisk ne pomeni priznanja za izvršena grozodejstva. Britanska vlada ubira uglajena pota politične koristnosti.

A povabilo je vzbudilo grmeč odmev. Svobodno javno mnenje demokratične države je izvršilo svojo dolžnost. Svobodoljubni ljudje so izrazili svoje ogorčenje nad grdobijami komunističnega režima. Zlepa se ni napisalo toliko pravih na Titov račun kot ob tej priliki.

Če premislimo obisk z vsemi okoliščinami, težko najdemo razlogov za potrptost. K obrambi Zapada pred Sovjeti begunci ne moremo kaj posebno prispevati. Angleške ali katerekoli druge zunanje politike ne moremo usmerjati po svojih domislicah. Pač pa moremo svoje probleme vključevati v svetovne. Zanimanje Britancev za Jugoslavijo nasploh se je povečalo in nič več se ne moremo toliko pritoževati, da smo neznani in prezrti. Odpor do Tita nikakor ni znak nasprotstva do Jugoslavije, temveč nasprotno: znak na klonjenosti do trpečih jugoslovanskih narodov. Naloga emigracije bi bila, da to zanimanje izrabimo.

Titov režim in vse, kar mu služi v oporo, se nas zelo tiče. Titovci uporabljajo obisk in prijaznejše stike z Zapadom, da ubijajo v ljudeh upanje na boljšo, svobodno bodočnost. Zdaj jim je imenitno spodletelo. Namesto, da bi se mogli bahati z zapadnimi občudovalci, se morajo titovci javno jeziti na "nekulturne" tujce, ki so tako nesramni, da ne prezrejo komunističnih nasilnih običajev. Našim doma se to nedvomno dobro zdi.

Razumljivo je, da je versko preganjanje v ospredju zanimanja. Katoličane kot take zanimajo sovorniki in zanje se zavzemajo. Vemo pa, da je pritisk na vero le del, čeprav bistven, podjetnega načrta za splošno zasužnjevanje naših ljudi doma. Nanje pritiskajo na vseh straneh. Uporabljajo jih za nespretno poskuse v gospodarstvu. Vanje tlačijo socialistično izgradnjo z vseh strani. Daleč, zelo daleč so od sreče in zadovoljstva na vseh poljih - če izvzamemo polje obrekovanja in opravljanja, kjer se edino morejo neomejeno izživljati. In vendar se najdejo prijatelji Jugoslovancev, ki mislijo, da je Tito dober. Bog nas varuj prijateljev... Tudi nasprotniki Tita so mnogokrat slabo poučeni. Ne znajo si predstavljati, da se preganjanje ne sodi le po zaporih, zaprtih ali odprtih cerkvah in podobnih znakih. Mnoge znake spoznavamo predvsem mi, ki smo rasli v tistih nesrečnih krajih.

Pametna emigracija bi našla tukej eno od koristnih polj za udejstvovanje. V sedanji tekmi bi Tito zmagal s knock-out, če bi mu uspelo prikazati, da edino njegove metode zagotavljajo na tistem ozemlju red in sožitje ter da nudi najboljše gospodarstvo, kar so ga tam zmožni.

Demokratična angleška javnost izpolnjuje svojo dolžnost. Kaj pa demokratična jugoslovanska emigracija?

K R I V I C A

Skopo poročamo o odstranitvi dvojezičnih napisov ob cestah na Tržaškem. Zgodilo se je in s tamkajšnjimi Slovenci vred občutimo krivico. "Narodni italijanski greh proti naravnim pravicam slovenskega ljudstva" jo imenuje KATOLIŠKI GLAS v krepkem, umestnem članku, kjer dobro pripiše krivdo pristojnim od generala Wintertona preko Italijanov do komunizma in Titovih hlapcev na Tržaškem. Ne gre obupati. Toda dobro je premisliti kako bi se okrepili. Vsaj rahlo bi pomagalo izogibanje makaronarstvu. Pri močnici niso bili obremenjeni s kranjskim politikantstvom in so med vojno

dokazali svojo iznajdljivost. Tudi da nes bi je bilo nekaj treba! Ogorčenje je mogoče stvarnejše in jasnejše izraziti. Svet bi vedel za kaj gre in ne bi mislil, kot TIMES, da je le izbruh "retorike".

SPOMINI

Predvojno dobo je v zvezi z državnim udarom 6. jan. 1929 v ostri luči stvarno on odkrito popisal g. Večeslav Vilder, b. predsednik Izvršnega odbora SDS v pariški NAŠI REČI. V tistem delu, ko prehaja do nacionalizmov pod geslom federacije in "osebnega režima", je nakazal zanimivo vprašanje: "Spočetka je bila demokracija v Jugoslaviji spodjedana od posebnih nacionalizmov, ki so predstavljali centrifugalne sile. Vsako težko pri reševanju problemov nove države, vsako nesposobnost v administraciji in globoke razlike iz dotlej od dvoječnih življenjskih prilik, so ti nacionalizmi (tedaj imenovani separatistični ali plemenski) nalezljivo izkoriščali. Tvorci vidovdanske ustave so poskušali onemogočiti te nacionalizme tako, da so iz predpostavke enega naroda ustvarili centralizem, toda na osnovi demokracije, ustavne in parlamentarne vladavine." Vsilju je se vprašanje, v koliko je centralizem demokratičen, kadar je očitno vsiljen različnim narodnim skupinam, kot je to bilo ob sprejemanju vidovdanske ustave. Dobro je razlikovati med ekstremnimi šovinizmi in narodno zavestjo, ki jo običajno nazivamo "nacionalizem". Te različne narodne zavesti bi mogle graditi skupno državo in dajati osnovo zvestobi do Jugoslavije, ako bi jim dopuščali svobodo in jih ne smatrali za izdajalske. Zdi se nam, da je vidovdanška ustava pogrešila tukaj.

Hvalevredno pa je, da se g. Vilder pogosto oglašuje. Naši politiki niso nagnjeni k pisanju spominov. Dobrodošla posebnost je g. Živko Topalović, socialistični prvak, ki v svojem decemberskem SINDIKALISTU opisuje doživljanje po prihodu v Italijo 1944 v zvezi s poskusi odstranitve gen. Mihailovića. Z zanimanjem pričakujemo tudi napovedano knjigo g. Ilije Jukića, prvaka HSS, ki bo obravnavala Jugoslavijo pred, med in po vojni. Upamo, da bodo tako vendar več kot dopolnjeni spomini Savice Kosanovića, Branka Čubrilovića in Ivana Ribarja, ki so doslej skoro edini inbzele enostransko osvetljevali jugoslovansko politično življenje.

NAPISNE TABLE

Tržaški vojaški poveljnik gen. Winterton je 12. decembra odredil, da morajo biti odstranjeni slovenski krajevni napisi v nabrežinski občini. Županu g. Terčonu je izjavil, da je treba zakon spoštovati. 16. decembra zvečer je policija odstranila napise v Štivanu, Devinu, Sesljanu in Nabrežini. Več tisoč Slovencev je 21. decembra na zborovanju v Nabrežini protestiralo proti temu, dopoldne pa so pri vseh sv. mašah slovenski duhovniki devinskega dekanata prebrali protestno izjavo, ki so jo poslali gen. Wintertonu. Nanj je predsednik SDZ g. dr. Agneletto naslovil pravno močno utemeljeno spomenico.

GORIŠKA ZMAGA

Na občinskih volitvah v Gorici dne 14. decembra 1952 je ob splošni 86% volilni udeležbi Slovenska demokratska zveza po številu glasov prvič prekosila titovsko Demokratsko fronto Slovencev ter si priborila dve mesti v 40 članskem občinskem svetu enako kot titovci.

Obe slovenski listi sta od skupnega števila oddanih glasov (22.709) dobili 13.5% slovenskih glasov (3065). Predvolilna predvidevanja Demokratske fronte, da zaradi volilnega zakona kaže nastopiti ločeno od titovcev, so se pokazala točna, ker bi sicer združeni dobili samo tri obč. svetnike.

Iz naslednjega pregleda razvidimo rast in padanje obeh list na dveh občinskih volitvah in enih pokrajinskih (1951)

	SDZ	DFS
1948	1122	2006
1951	1502(+380)	1570(-436)
1952	1542(+40)	1523(-47)

V AVSTRIJI

bodo imeli 22.2. državno in deželno-zborske volitve. Obča slovenska ždja na Koroškem je skupen volilni nastop Slovencev. Toda titovci bi radi že v volilnih pripravah dominirali nad ostalimi, dasi so 1949 bili precej daleč za demokratičnimi Slovenci.

Krščanska demokratična stranka dr. Tišlerja je pristala na posredovanje tretje nevolilne skupine "rodoljubov", dočim je titovska Demokratična fronta delovnega ljudstva doslej to odklanjala. Na deželnozbornih volitvah 1949 je dr. Tišlerjeva stranka dobila 4617 glasov, titovska Fronta pa 2077. Pri volitvah v državni zbor istega dne je nastopila s svojo listo od Slovencev le Demokratična fronta in dobila 2107 glasov, dočim so se slovenski krščanski demokrati vezali na Avstrijsko ljudsko stranko.

KLIC TRIGLAVA

53, Bucks Hill, Chapel End,
Nuneaton, Warwickshire

Izhaja 1. in 3. ponedeljek v mesecu

T R E T J A R U N D A

Tito v napadu - Prelom z Vatikanom

London, 1. januarja. Od našega dopisnika.

Dan po mojem zadnjem poročilu pred tremi tedni se je končala druga runda v spopadu Tita z angleškim javnim mnenjem, če se poslužim izraza iz boksarske tekme. Pričelo se je, ko je bil Tito rovaljen v London in v prvi rundi so katoliki osamljeni pričeli dvigati glas proti Titu. V drugi rundi se je spopad zaostрил in razširil. Canterburyski nadškof dr. Fisher, angliškanski primat, je s svojo obsodbo Titovega nasilja zaslužil, da molijo zanj tudi katoličani, je napisal nek katolik in MANCHESTER GUARDIAN je pritrđil nadškofu in drugim odličnim osebam, da naj vlada Titu dopove nezadovoljstvo javnega mnenja zaradi postopanja s kristjani. Toda nihče se ni zavzel - piše GUARDIAN v tem uvodniku - za dr. Dragoljuba Jovanovića in druge kmečke voditelje po zaporih. Spomniti bi se morali teh in podobnih, katerih edini zločin je bil nagnjenje k Zapadu. Obisk je zadeva koristi in ne naklonjenosti. Toda blesk in slovesnost takega obiska utegne nekatere zavesti. "Kot rak proti večji svobodi v Jugoslaviji bi zagotovil maršalu Titu toplejši sprejem kot ga bo verjetno deležen, če bomo, kot zdaj, nekateri v dvomih, ali je potovanje zares potrebno."

Lekcija iz bontona

V beograjskih krogih "izražajo začudenje, da posamezni britanski javni delavci in časniki kršijo splošno znana pravila gostoljubnosti ter nastopajo oziroma objavljajo žaljive članko, ki jim manjka vsaka podlaga," se jezi SLOVENSKI POROČEVALEC, ki dobro razume, "da so mnenja o notranji politiki kake države ena stvar, skupne koristi pa druga..." Uradna titovska je za je naraščala. Vmes je prišlo imenovanje nadškofa Sterinca za kardinala. Tretja runda, če tako pravimo, se je začela v znamenju silovitih izbruhov na titovski strani. Tito je govoril v Smederevski Palanki, da ne bo šel v London, če bi bila polovica Britancev proti obisku, kakor bi sicer rad videl g. Churchilla. Toda polovica ni proti in zato bo šel. Gonja, ki da jo je skuhal Vatikan, ne bo skalila prijateljskih odnošajev.

Potem so prekinili diplomatske stike z Vatikanom. Za vzrok so navedli povzdignjenje "državljana, ki je bil obsojen in ga ljudstvo sovraži zaradi krvavih zločinov" v kardinala in "protijugoslovansko gonjo", ki jo vodijo v deželah, "poznanih po zvezak z Vatikanom". Naslednji dan je imel Kardelj strupen govor v skupščinskem odboru: "Divji izbruh propagande o preganjanju Katoliške cerkve v Jugoslaviji" je pripisal vatikanski zaroti. Čeprav so jugoslovanski voditelji ateisti, so vedno priznali vero kot družbeni pojav, ki ga ni mogoče uničiti s preganjanjem ali odlokom. Vse Cerkve, razen katoliške, z vlado dobro vozijo. - Ali si more pameten človek predstavljati da bi se vlada spravila le na Katoliško cerkev? Zato so uporabili canterburyskega nadškofa, ki je hotel vmešati tudi Pravoslavno cerkev. A patriarh ga je zavrnil, da noče biti prodje tuje politike. Katoliška cerkev, ki ima vse pravice - ne čisto vse, a po svoji krivdi - pa služi vatikanski politiki, ki sovraži jugoslovansko neodvisnost že od nekdaj, enako kot zagriženi Italijani in Stepinac je "krvavo spreobračal" pravoslavne pod Pavelićem. Cerkev v novi Jugoslaviji ima isti položaj kot v vseh modernih državah. Večina duhovnikov, ki so v duhovniških združenjih, si v resnici prizadeva za scžitje. - V sledeči debati se je odrezal France Bevk.

Skoraj nepotrebna je pripomba, da anglikanska Cerkev, katere primat je canterburyski nadškof, ne priznava papeža in je vse prej kot prijazna do Rima. Celo strpnost do katoličanov, ki so jih v starih časih morili, je razmeroma nov pojav. Če bi rekli, da je bil Luter prijatelj papežev, bi ne bili mnogo bolj neumni kot če mislimo, da dobiva canterburyski nadškof navodila iz Vatikana.

Patriarh poseže v borbo

Proti anglikanskemu primatu dr. Fisherju so titovci postavili v boj patriarha Srbske pravoslavne cerkve Vikentija Prodanova, ki je v BORBI izjavil, da nadškofa "ni nihče pooblastil", da se zavzema za Pravoslavno cerkev. Ta je v vedno boljših odnošajih z državo, čeprav so res še ponekje nesoglasja z nižjimi oblastmi, ker so morda preveč vnete, ali pa duhovniki ne pazijo na nove predpise.

Patriarha je dobro zavrnil v pismu DAILY TELEGRAPHU g. Randolph Churchill. Da, zares g. Churchill mlajši, kot se to zdi presenetljivo; takole piše: Patriarh je zelo dobro poučen o razmerah v Britaniji. Nihče ni "pooblastil" canterburyskega nadškofa, kajti v svobodni deželi se lahko vsak

izraža, ne da bi mu bilo treba biti "pooblaščen" od vlade. Maršal Tito, ki je govoril o "vatikanski protijugoslovanski gonji", se zelo moti, če za res verjame, da je zgražanje zaradi komunističnega preganjanja rim.kat. Cerkve omejeno na katoličane ali morda na verne kristjane. Od izražanja svojega mnenja ne bo nikogar odvrnila Titova ocena, da je "nekulturen". Mislili smo, da je odrasel kremeljskemu slovarju, odkoder pobira te besede, je zabil g. Churchill ml. maršala. - Razmerje pisem v DAILY TELEGRAPHU je, do danes naraslo na 8 za in 10 proti Titu - z 1 nihajočim. Od teh sta dva ostro zavračala edinega, ki se je preje postavil naravnost za Tita - in do tisti je bil urednik beograjske revije za mednarodna vprašanja, ki je ob tistem času iz Londona poročal o "vatikanskih intrigah". Zavrnila sta ga nek major, ki mu je ponudil citate iz POROČEVALCA, in general, vojaški dopisnik lista, ki je sam obiskal Jugoslavijo. Jezuit se bavi s Titovo "polovico" Britancev; češ: 50% o stvari nič ne ve, od ostalih 50% pa mnogi zaradi imena mislijo, da je Tito Italijan. Končno obsoja Titov obisk nek prijatelj Italijanov.

Levi in desni za Tita

Tudi v TRIBUNU, ki "vozi levo", je zadnjič omenjeni titovski članek g. Foota doživel močan odmev. Nekdo ga opozarja na socialiste, ki so bili med vojno in jih pod Titom ni; drugi na versko zatiranje; tretji hvali Tita; četrti je g. R. Marčetić, "mlad Jugoslovian", ki "ne podpira Tita" (prvi te vrste!); peti (nekatolik) pripomni, da katoličani nimajo "politične linije", a da stopijo v politiko kot katoličani, kadar branijo svoje verske interese.

Celo med katoličani v CATHOLIC HERALDU je nekdo pisal, da morajo biti hvaležni, ker je v Jugoslaviji bolje kot v Rusiji; sovražnost do katolištva v nekaterih predelih ni nič novega; vlada je postala liberalnejša; za katoličane bi bilo morda najbolje, da s to novo družbo goje prijateljske odnose, da tako pomagajo rasti dobrim elementom... "Verjetno je v sedanji socialni strukturi Jugoslavije večja možnost za dobro kot je bila kdajkoli v odvrtnem in v resnici 'reakcionarnem' režimu, ki je vladal pred vojno." Drugi priporoča molitev za Tita. V uvodniku piše list, da je diktatorju silno težko videti kako drugače kot skozi totalitarne oči. Zato je Tito v reakciji javnosti na povabilo brž videl vatikansko delo. Tito naj bo sprejet z vso vjudnostjo in pozornostjo, a prilika naj bo porabljena, da se ga opozori na zelo razširjene občutke v tej deželi o verskem preganjanju in zanikanju štirih svoboščin v Jugoslaviji; in tisti, ki čutijo globoke človeške in krščanske vezi s trpečimi v Jugoslaviji, naj molijo tedaj ne le za preganjane, temveč tudi za maršala, njegove svetovalce in vso Jugoslavijo.

Uvodnik v ECONOMISTU piše, da je večina Britancev prav radovedna, kako mož izgleda. Sprejem Tito zasluži, "za pomisleke pa so zvedeli Jugoslovani iz divjosti, s katero jih v presledkih napada beograjski tisk". Spomni se Mihailovića, prijateljev Zapada po zaporih, odvrtnega verskega preganjanja. A če naj Tito v Londonu okuša sape liberalizma, naj ne pihajo premočno. Predvsem bi bilo škoda, če bi se katoliki znašli skupaj s komunisti v javnih demonstracijah.

Tito ni storil prav, da je prekinil odnose z Vatikanom, piše TIMESov uvodnik, (ki je šel titovcem zelo na živce). Prelom je hud udarec za upanja na boljši postopek s katoličani, ko se poleže ostrina jugoslovanskega komunizma. Angleži sprejemajo z nevoljo in zgražanjem poročila o neusmiljenem ravnanju tako z versko kot s politično opozicijo. V obisku ni pritrjevanja neliberalnim dejanjem jugoslovanskih komunistov, temveč upanje, da bodo iz ožjih stikov s prijateljskim Zapadom izhajali zmernejši postopki.

Notranja zadeva

Hamilton, Ont., Kanada, 20.12.52. Od našega dopisnika.

V tukajšnjem tisku se le malo piše o nameravanem Titovem obisku v Angliji. Zanimiv je bil članek g. Sebastiana Haffnerja v THE GLOBE & MAIL, ki razlaga nasprotja do Tita, izražena v Angliji, in nadaljuje:

G. Eden je s povabilom Tita na državni obisk v London povzdignil britanske odnose z Jugoslavijo z nerednega nekako sramežljivega flirtanja do odprtega in proglašenege zavezništva. S tem je zopet pokazal na staro politično pravilo, da občutki in mišljenja niso važni, temveč samo izgled na dobiček; in da je mirno sožitje neodvisnih držav možno le na osnovi nevmešavanja v notranje zadeve. Jugosl. komunizem je notranja zadeva, prav kot je notranja zadeva britanska parlamentarna demokracija. - Na to bodo seveda ideologisti z grozo odgovorili, ali ne bi to veljalo tudi za Stalina in, če bi bil še živ, za Hitlerja. Mr. Eden bi najbrže hladno odgovoril z "Da". Leta 1945 je presunil mnoge z izjavo: "Pri Hitlerju ni bila polomija, da je bil doma nacist, temveč da ni ostal doma." Danes to lahko reče za Stalina. Za Tita je že rekel.

J a v n o m n e n j e

Debatni J.N.O.:G.urednik! Na račun profesorja se zbijajo šale.V to kategorijo spada anekdota,ki jo je g.L.zapisal v 107.št.KT.na račun prof.Jovanovića.Imam vtis,da celo sam g.L.verjame tej anekdoti o profesor-ski pozabljivosti g.Jovanovića.Zaradi tega je tudi pisano "ne vem če je res";s tem pa anekdota preneha biti šala in postane babja čenča.In takim čenčam ne bi smelo biti mesta niti v Javnem mnenju Klica Triglava.
F.

"Stvarnost in svoboda": G.urednik! V svojem dopolnilu(KT 107) navaja g.Š.čudne zaključke.G.Jeza ni bil v svoji razpravi samo do skrajnosti neobjektiven,ampak se jasno vidi da je pod vtisom družbe,v kateri je živel med vojno;dasi živi na demokratskem zapadu,se ne more znebiti komunističnega modrovanja,enostranske obdelave problema in namer ne neobjektivnosti. - Toda g.Š.se pa medtem ni pokazal samo neobjektivnega,ampak sploh dogodkov ne pozna.Zato so njegova izvajanja brez zveze in smisla.O tem kar se je go dilo,še vedno nimamo dovolj podatkov,mnogo se še ne ve.A eno vemo:da niti begunska vlada,niti Mihailović,niti Tito niso igrali glavni vlog.Prva in drugi nista mogla preprečiti razvoja dogodkov,kolikor sta že poskušala.Tito pa dogodkov ni mogel pospešiti.V glavnih črtah so dogodki določeni vnaprej od strani "velikih".G.Š.pa nam je hotel še pojasnjevati,kako je Tito genij,drugi pa običajna teleta.Pri tem omenja ministrske plače in dela zaključke,ki bi bili smešni,če ne bi kazali nedemokratskih tendenc dela naše emigracije:da išče namreč za vsa ko zlo žrtvenega kozla,po možnosti tiste,ki se ne morejo braniti(politiki,"plačani" ministri,oficirji,duhovniki, itd,kot komu prija).To me spominja na napade komunistov na oficirje med vojno:"Vi ste krivi,da je država propadla,saj Vas je država plačala,da umrjete." Preden je g.Š.iz "plačanih" ministrov (kakšno zvezo ima to?) naredil žrtvene kozle,ki naj odneso vse naše grehe v puščavo,bi moral vedeti gotovo:kaj so "plačani" ministri delali.Tega g.Š.ne ve.Tudi jaz tega ne vem, a sem zato previden pri postavljanju zaključkov.
V.F.

G.urednik! Ko se kot novi naročnik zahvalim upravi za pošiljko nekaj starih števil,izkoriščam priliko,da izpopolnim Vašo kritiko Jezine razprave v "Stvarnosti in svobodi".Pri tem mislim na tisti citat iz

Kocbekove "Tovarišije",po katerem je "sovjetska vlada svetovala Vrhovnemu štabu,da na najpripravnejši način izrazi voljo po kontinuiteti Jugoslavije".Ne,ni razloga,da ne bi Kocbeku verjeli,vprašanje pa je,če je Kocbek sam stvar prav pojmoval in če so mu jo komunisti iskreno in pravilno predočili.Ljubljanska "Ljudska pravica" je 29.11.52.objavila odlomek iz Kardeljevega pisma Titu takoj po ustanovitvi AVNOJa v Bihaču(december 1942),ko pravi:"Naše množice...smatrajo to dejstvo za čisto ločnico,za 'odstavitev' londonske vlade,za začetek nove vlade in nove 'skupščine'...Zdi se nam...,da mora biti PVNJ(bihački Avnoj)resnično že začetek,prvi element nove oblasti v novi Jugoslaviji.Glede londonske vlade ne moremo več ostati pri starih parolah,marveč je potrebno,da se odkrito opredelimo.Na ta način moremo samo mi prisiliti člane londonske angleško politiko do Jugoslavije,prisiliti jo,da bo priznala o svobodilne sile v Jugoslaviji.Za nas pa je stvar važna tudi z druge strani:glavni adut reakcije proti nam je bil vedno ta,češ da smo proti Jugoslaviji in za nekakšno 'srednjeevropsko sovjetsko republiko,ki pomeni zasužnjenje slov.naroda.'...ta kleveta je našla odziv med množicami....Mnogo smo poudarjali svoje stališče za Jugoslavijo.Ker pa nismo priznali londonske vlade-vsej praktično- ni bilo konkretnega dokaza,da smo zares za Jugoslavijo.Zato nam je prišel Bihač o pravem času." - Vsekakor gornji razlogi govore v prilog razlage,ki jo je podal vaš kritik v 103.štev.-Dr.K.

Titov obisk:G.urednik!Že danes mnogi zapadnjaki gledajo na Tita kot na nekakega zaveznika,ker se Tito ne kaže preveč neprijaznega in kar mislijo,da ga utegnejo rabiti v bodoče.Mnogi Britanci sami poskušajo odpreti oči svojim sonarodnjakom.Kaj pa mi sami?! Ko je bil dr.Figli v Angliji in v ZDA,je več slov.organizacij in strank poslalo razne informacije,deklaracije itd na prava mesta.Kaj danes ni čas in prilika,da se čuje glas svobodnih Jugoslovanov? Bolje poznamo Tita in resnico kot Angleži.In naš glas v času občega zanimanja ne bi povsod naletel na zaprta ušesa.Kaj ni to prilika,da enkrat skupno nastopimo,za skupne interese,proti skupnemu sovražniku?
D.H.

+ Inicijativni odbor za ust.Društva katoliških duhovnikov Črne gore je protestiral proti povišanju mlk.Stepinca.

DOMA MRAZ NAMESTO BOŽIČA

Letos, kot že preje, uradna Jugoslavija ni praznovala božiča in potrudila se je, da tudi ljudem zagreni in odtuji praznik. Dedek Mraz in Novoletna jelka sta nadomestka za Miklavža in Božič. Že zgodaj - novembra - so pripravljeni na komunistične praznike. Pričelo naj bi se 21. decembra, na zimski sončni obrat, s prireditvami za otroke, ki bi se nadaljevale in stopnjevale do zadnjih dni v letu. Večer 30. decembra naj bi bil družinski praznik pod novoletno jelko. Naslednji dan bi otroci dodatno praznovali. Silvestrov večer pa ostane za praznovanje odraslih.

Božič je enostavno odpravljen. Tovarne in državna podjetja delajo kot vsak dan. Delavci, ki ne pridejo na delo, so po nekaterih tovarnah kaznovani. Drugod jim odtrgajo nagrade.

Izgleda, da je Miklavža težko izkoreniniti. Posvetili so mu precej pozornosti. Vtaknili so ga v politiko. ("Miklavževanje je uvedla nekdanja Avstrija.") Odrekli so mu cerkven praznik ("če bi bil, bi ga praznovali vsaj tudi v Italiji"). In končno so ga proglasili za nevzgojnega. Zamislili so se v svoja mlada leta, se spomnili, da so ga pričakovali bolj s strahom kot z veseljem, ker je strogo ošteval otroške grehe, grozil s kaznijo in strašil s parklji. Poleg tega so bili obdarovani le nekateri, kar je rodilo zaničevanje in zavist. "Miklavževanje je bilo slabo vzgojno sredstvo, zato ga odpravljamo." Nesrečni pisci v POROČEVALCU so imeli najbrže bridke izkušnje. Škoda, da jih res strah pred parklji ni spravil na boljša pota v starejših letih.

Dedek Mraz je vse drugačen. Otroke "razveseljujemo z dedkom Mrazom, ki jih ne plaši... jim ne grozi... v nasprotju z Miklavžem se dedek Mraz trudi, da bi bili vsi otroci enako deležni veselja..." Res, kako prijazen simbol Mraz! Mrzla in ledena so srca tistih, ki raztegujejo sovjetsko iznajdbo dedka Mraza. Kako, da ta ne spada pod državnokapitalistični ždanovsko-stalinski birokratizem, ki ga odpravljajo?

Toda Miklavž se je preveč pregrešil. Cerkev, katere svetnik je, "goni" mulce, da begajo po meglenih zimskih cestah in na vsa grla kričijo: "Sibe, korobači, korobači!" Dr. Stepincu je podelila kardinalski klobuk. "Zašel si v slabo družbo," sv. Miklavž! "Mimogrede smo osvobodili (otroke) tudi Miklavževih šib in korobačev in parkljevih verig. Zanje gradimo novo domovino, ki bo nekoč polna jabolk, sladkorčkov in čokolade..."

Danes pa v njej vlada Mraz.

(ds)

CENE IN ZASLUŽEK

Trst, sredi decembra. (Od našega dopisnika)

O pocenitvi hrane in čevljev, toda o dragem tekstilnem blagu, v Jugoslaviji je govoril "Radio Svobodna Evropa", kot povzemam po PREGLEDU, ki ga je izdal NCFE sredi oktobra. Delačev zaslužek je cenjen na 6000 din (20 dolarjev oz. £ 7), plača najvišjih uradnikov pa na 30.000 din s posebnimi privilegiji. Razmerje med najvišjimi in najnižjimi plačilnimi razredi je 1:5.

Po poslednjih podatkih, ki jih morem dobiti iz Jugoslavije, so današnje cene naslednje (za 1 kg): meso: 150.- do 180.-; moka: 31.- do 54.-; sladkor: 150.-; mast: 200.-; kava: 2400.-; čaj: 3200.-; poper: 3200.-; krompir: 17.-; liter mleka: 20.-; liter olja: 200.-; vino: 120.-; pol litra piva: 32.-; eno jajce: 20.-; ena klobasa pri mesarju: 60.-; uvoženo moko, ker domače zaradi suše ni, prodajajo po 50.- za kg.

Kar pa zadeva plače, je pa zanimiv primer iz Jesenic, kjer ima dijak se dmošolec, ki opravlja v železarni posle knjižničarja, po tarifnem pravilniku določeno plačo 9300.- din, njegov profesor s fakultetno izobrazbo pa samo 7000.- dinarjev. Plača služkinje, poleg hrane in stanovanja, se suče med 2000.- in 3000.- din, toda delodajalec je obvezan plačevati visoke procente (45%) od plače kot prispevek za njeno bolniško zavarovanje.

Letošnja suša je v Jugoslaviji zamrznila plače in podvojila stanovanske najemnine. Toda ta 100% višek gre v banko v fond za popravila hiš.

=====

+ Namesto dr. Jožeta Vilfana, ki ostane	+ Dr. Vladimir Velebit je imenovan za
ne veleposlanik le za Indijo, bo novi	novega veleposlanika v Londonu na me
ambasador v Burmi Dobrivoje Vidić, član	sto dr. Jožeta Brileja.
revizijske komisije ZKJ (KPJ).	+ Na mesto Viktorja Repiča, ki se vra-
+ Dr. Slavko Zore je iz zun. ministrst	ča v zun. ministrstvo, bo odslej jugo-
va prestavljen za poslanika na Fin =	slovanski poslanik v Avstriji Drago
skem, kjer bo zamenjal Zdravkovskega.	mir Vučinić do 1. 1947 član Agitprop
+ Drago Govorušić, novi gen. konzul v	CK KPJ. Bil je vodja jgsl. delegaci-
New Yorku, namesto Miodr. Markovića.	je pri nedavnih razgovorih z Avstrijo.

USTAVO SO OKROG PRINESLI

Na sam božični dan se je v Beogradu sešla jugoslovanska Ljudska skupščina, da na svojem šestem zasedanju sprejme novi "ustavni zakon" o reorganizaciji najvišjih državnih oblasti.

Kot je Tito že poleti izjavil radovednim turškim časnikarjem, ne bodo spremenili ustave, ker sedanja skupščina za to nima pooblastila. Razpustitev in nove volitve pa bi vzele preveč časa in stale lepe denarce, ki jih pa Amerika ni voljna dajati, kadar je treba pošiljati moko in mast, da ljudi prehranijo. Tako so našli izhod v "ustavnem zakonu", ki vendarle v svojih zaključnih določbah ukinja kar osem poglavij sedanje ustave od 31.1.1946. Dejansko gre za spremembo ustave, dasi tega formalno ne priznajo.

Novi osnutek se dokaj razlikuje od onega, kar je Moša Pijade razlagal dober mesec prej na zagrebškem komunističnem kongresu.

Po reorganizaciji države naj bi Jugoslavija imela Zvezno ljudsko skupščino, ki pa more zakonske predloge predložiti narodom na glasovanje (referendum), kadar se ji to zdi primerno. Mandat skupščine traja 4 leta. V primeru vojne ali "drugih izrednih priložnosti, skupščina lahko podaljša trajanje svojega mandata, dokler to stanje traja." Možen je tudi predčasen razpust. Po novem "ustavnem zakonu" skupščina lahko spremeni ustavo, če za spremembo glasuje večina članov vsakega doma.

Zvezna skupščina bo sestavljena iz Zveznega sveta in Sveta proizvajalcev. Prvega sestavljajo ljudski poslanci neposredno voljeni po okrajih in (samoupravnih) mestih ter tisti poslanci iz posameznih republik, ki jih izvolijo republiški sveti, dvanajst za vsako republiko, oz. sedem za Vojvodino in štirje za Kosmet. V Svetu proizvajalcev pa so poslanci, ki jih izvolijo proizvajalci, zaposleni v proizvodnji, prometu in trgovini. Volitve so tajne z glasovnicami. Pridržana pa je volilcem pravica do odpoklica svojega poslanca, ki je sicer tudi avtomatično član okrajnega (mestnega) odbora, kjer poroča o svojem delu. En poslanec zastopa povprečno 60.000 prebivalcev.

Posredno voljeni člani Zveznega sveta, ki so jih izvolile v skupnem številu 83 republiški sveti (skupščine), se ločeno obvezno sestanejo kot Svet narodov, kadar je na dnevnem redu predlog za spremembo ustave ali predlog zveznega družbenega načrta in vedno, kadar se kak zakon tiče enakopravnosti republik ter njihovega odnosa do federacije, če to predlaga tretjina poslancev iz ene republike. Kadar oba doma - Zvezni svet in Svet narodov - ne soglašata, tudi po drugem poskusu in po izvolitvi skupne komisije, tedaj sporno vprašanje ne sme priti najmanj leto dni na dnevni red. Pri zveznem družbenem načrtu se v primeru nesoglasja obravnavanje preloži najprej za 2 meseca; če tudi po tem roku ni sporazuma, se Zvezni svet razpusti. Do izvolitve novega zv. sveta pa velja družbeni načrt, ki ga je sprejel Svet proizvajalcev. - "Ljudski poslanci ne morejo biti klicani na odgovornost, aretirani ali kaznovani za glasovanje ali mnenje, dano v izpolnjevanju svoje poslanske dolžnosti." Zasačeni pri kaznivem dejanju, ki povzroči kazen nad pet let, pridejo pred sodišče, če to odobri njihov Svet oz. mandantno-imunitetni odbor, ki permanentno zaseda. - Predsednik skupščine predseduje skupnim sejam, vsak dom ima še svoje predsedstvo, Svet narodov pa ga voli sproti.

Izvršilna organa sta predsednik republike in Zvezni izvršilni svet. Prvi predseduje drugemu, obenem pa je vrhovni poveljnik. Zvezni izvršilni svet (30 do 45 članov) dela v bistvu to, kar v normalnih razmerah vlada. Osnutek zakona pa ni povsem jasen, ko pravi, da se člani zv. izvršilnega sveta volijo iz vrst ljudskih poslancev (čl. 77), dasi v čl. 58. odreja, da člani izvršilnega sveta ne morejo biti člani zvezne skupščine. Ker se tudi predsednik republike voli iz vrst narodnih poslancev in ker čl. 72. posebej naroča, da predsednik republike ne glasuje v skupščini, morja ostalim izvoljenim članom izvršilnega sveta tedaj preneha mandat. - V izvršilnem svetu morajo biti zastopane vse ljudske republike.

Na vrhu državne uprave so državna tajništva, ki neposredno skrbijo za izpolnitev zakonov ter uredb izvr. sveta. Tajništvo je pet: zunanje zadeve, notranje zadeve, narodna obramba, narodno gospodarstvo in proračun. Državnim tajnikom, ki so uradniki in ne smejo biti poslanci, pomagajo podtajniki.

V republikah obstoje republiške skupščine z republiškim svetom in svetom proizvajalcev. Namesto vlade bo tudi tu izvršilni svet, katerega predsednik pa je avtomatično član Zveznega izvršilnega sveta, s pripadajočimi republiški tajništvi.

Iz osnutka je razumeti, da skupščine ne zasedajo stalno kot je to običaj na Zapadu, ampak zasedajo stalno odbori in izvršilni sveti, ki na celoma opravljajo svoje posle na sejah.

(prs)

SLOVENSKO DRUŠTVO

Bedford, 27. decembra 1952. Od našega dopisnika.

Podobno kot lani je tudi letošnji občni zbor Slovenskega društva v Veliki Britaniji obiskalo 40 članov. Toda dvakrat toliko nas je bilo večeraj zvečer, ko so nam na družabnem večeru ob dobri kapljici delali družbo tukajšnji Srbi.

Predsednik društva g. Franc Sekolec je ob otvoritvi občnega zbora da nes dopoldne pripisoval majhno udeležbo in ne prevelike uspehe društva raztresenosti članstva po celem otoku, toda na vse zadnje je le bil zado voljen. Kljub emigriranju iz Anglije in smrtnim slučajem se je članstvo malo znižalo, tako da ima društvo danes blizu 250 članov. Bolj trpka pa je ugotovitev, da članarine - letno 12 šilingov - ne plačuje niti polovica. V minulem poslovnem letu je društvo imelo manj dohodkov (£ 187.13.8) kot lani, toda razlika je tudi v izdatkih za celih 23 funtov (£ 90.12.5). Pač pa je blagajna obogatela od lani za 2 funta in tako razpolaga blagajnik tre nutno z £ 88.1.3.

Nekateri so si belili glavo, kako bi potrošili ta denar, da bi od nje ga tudi člani kaj imeli. Tako je bil stavljen predlog za nabavo projekcijskega aparata, ker slike so že na razpolago.

Zborovalci so govorili tudi o Titovem obisku Londona v prih. marcu. Četudi je vprašanje, koliko razprava o tem spada na občni zbor Slovenskega društva, - tu prihaja na misel tisti, ki je brez uspeha želel na ustavnem zboru razpravljati o Jugoslaviji, - je vendar razprava končala v zaključku, da bodimo Slovenci ob priliki obiska mirni in hladni.

Zanimivo pa je bilo sporočilo g. Lavrenčiča, po katerem namerava bivša kraljica Marija ustanoviti jugoslovansko dobrodelno društvo in mu biti celo pokrovitelj, če se razidejo vsa dosedanja dobrodelna društva in če bi k novemu pristopili Srbi, Hrvati in Slovenci.

Pri volitvah novega odbora sta izpadla gdč. Kranjčeva in g. Otorepec, ki sta ju zamenjala gg. Perko in Pogačnik; tako bosta v prihodnjem letu delala družbo gg. Sekolcu, Rehbergerju in Selaku. Nadzorni odbor je ostal isti kot je bil doslej.

MAJAVO GOSPODARSTVO

Obrambni proračun Jugoslavije za letošnje leto znaša pribl. £ 210 milijonov od predvidenega celotnega družbenega dohodka v znesku £ 1.000 milijonov.

Proračun predvideva primanjkljaj £ 60 milijonov, ki ga upajo pokriti iz prihrankov, tuje pomoči in posojil. Letošnji izdatek za obrambo je za 10% ali £ 24 milij. manjši od lanskega. Gen. Gošnjak je v skupščini naznanil, da bodo skrajšali ponekod kadrovski rok, razpustili KNOJ (titovski SS) in da jim ni več treba nabirati zalog.

Oktoberja je v Jugoslavijo odšla misija mednarodne Prehrambene in poljedelske organizacije, mesec dni proučevala položaj in nedavno izdala porazno poročilo, kjer predvideva za Jugoslavijo tri izbire: 1) Nič več tuje pomoči, nič več obrambnih izdatkov; za £ 23 milij. obstoječega pošojila naj uvozijo živila. 2) Žito za človeško prehrano; pokolj 55% prašičev in perutnine. 3) Uvoz žita, fižola, sladkorja in maščob v vrednosti £ 23 milijonov. - Misija je v kratkem mesecu opazila majavo gospodarsko stanje. 70% pridelkov pridelajo zasebni kmetje, 5% državna posestva in 20% zadruga. Sele nedavno so ukiniteli prisilno oddajo, ki "ni pripo ročljiva".

VPRAŠANJE

Kakšne posebne omejitve zaradi varnostnih ukrepov ob obisku Tita - je vprašal poslanec v angleškem parlamentu - bodo zadele Jugoslovane v Angliji, ki "so ob nemškem napadu morali zbežati iz Jugoslavije in so se nam pridružili v vojnih naporih?" Notranji minister mu je pismeno odgovoril, da ni rečeno, da bodo umestni ukrepi pomenili posebne omejitve za Jugoslovane ali druge tujce, najsi bo kot skupine ali posameznike.

SOCIALNI SKLAD

Darova: g.L.P. 8/-; g.P.S. 10/-; Pri srčna hvala.

V oktobru 1952 je uprava sklada darovala g.I.E. znesek £ 3.0.0.

V začetku decembra 1952 je bilo od poslanih slovenskim študentkam in študentom v Gradcu, Salzburgu, Leobnau in Innsbrucku v Avstriji 30 kosov perila in oblačil v skupni vrednosti (vključno poština) £ 12.16.6.

""

= KLIC TRIGLAVA =

stane za eno leto 24/-, za četrt leta pa 6/-. Za inozemstvo odgovarjajo ča vsota z doplačilom za letalsko dostavo.